

RENTABILITEIT VAN DE TUINBOUW IN HET GEBIED VENLO-BLERICK-TEGELEN
OVER 1961

Voorlopige berekening

Rapport No. 389

L I
389 B

Afdeling Tuinbouw

95574-1961

INHOUD

	Blz.
WOORD VOORAF	5
1. Doel en werkwijze	7
2. De steekproef	7
3. Groepering van de bedrijven	7
4. De resultaten	8
5. De spreiding van de gemiddelde rentabiliteit	8
6. De spreiding van het ondernemersinkomen	9
7. Vergelijking met vorige jaren	10
BIJLAGEN	11

WOORD VOORAF

In het kader van de algemene opdracht jaarlijks de bedrijfseconomische resultaten van de tuinbouw te onderzoeken, geven wij hiermede een voorlopig verslag van de financiële resultaten van de tuinbouw in het gebied Venlo-Blerick-Tegelen over het teeltjaar 1961.

De cijfers berusten op een begroting, in het bijzonder waar het de kosten betreft. Tegen de achtergrond van definitieve kostencijfers over 1960 en vorige jaren werd deze begroting gemaakt met behulp van een enquête op de deelnemende bedrijven. De opbrengsten werden aan de opgaven van de veilingen en aan informaties op de bedrijven ontleend.

De definitieve resultaten zullen in 1963, tezamen met die van andere onderzochte tuinbouwcentra, in één rapport worden gepubliceerd.

Dit rapport is samengesteld door W.J. van Winden en zijn medewerkers.

DE DIRECTEUR,

(Prof. dr. A. Kraal)

's-Gravenhage, maart 1962

1. Doel en werkwijze

Het doel van het onderzoek is, inzicht te verkrijgen in de financiële resultaten van de tuinbouw in het gebied Venlo-Blerick-Tegelen.

In dit rapport zijn de resultaten over het kalenderjaar 1961 op basis van een voorlopige berekening weergegeven. De definitieve cijfers over 1961 zullen eerst in 1963 kunnen worden gepubliceerd, daar de jaarcijfers van de fiscale boekhoudingen eerst dan volledig beschikbaar zullen zijn.

Een toelichting op de gevolgde werkwijze bij het bepalen van de voorlopige cijfers is gegeven in bijlage 5. In deze bijlage is ook een verklaring gegeven van de in het rapport gebezigde begrippen en kengetallen.

2. De steekproef

Het onderzoek naar de resultaten van de tuinbouw in dit gebied dateert van 1956. Als basis voor de keuze van de bedrijven voor het onderzoek hebben gegevens van de landbouwtelling 1955 gediend.

De steekproef is, ter controle op het representatief zijn, vergeleken met gegevens van de landbouwtelling van 1960. Volgens deze telling bedroeg het aantal bedrijven met groenteteelt in de gemeenten Venlo (Blerick) en Tegelen $\pm$ 1000. Na aftrek van bedrijven die onvoldoende emplooi aan één man gedurende een vol jaar verschaffen ($\pm$ 300) en van gemengde bedrijven ($\pm$ 100), resteerden 573 bedrijven. De verhouding tussen deze 573 bedrijven en de steekproefbedrijven is als volgt.

	Aantal bedrijven	Opper- vlakte glas	Opper- vlakte open grond	Arbeids- behoefte
Te onderzoeken universum	573	136 ha	937 ha	1165 manj.
Opgenomen in steekproef	64	15 ha	109 ha	132 manj.
Steekproef in % van universum	11%	11%	12%	11%

3. Groepering van de bedrijven

De onderzochte bedrijven zijn ingedeeld naar groepen van een zelfde bedrijfstype. Hierbij is uitgegaan van de betekenis van de glasteelten in het bedrijf. Voor deze onderscheiding hebben de geschatte jaarkosten van de glasteelten en de opengrondsteelten als maatstaf gediend.

	Jaarkosten glasteelten	Aantal bedrijven
a. Glasbedrijven	meer dan 65%	22
b. Opengronds/glasbedrijven	35%-65%	21
c. Opengrondsbedrijven	minder dan 35%	21
		<u>64</u>

Groep c is nog nader onderscheiden naar bedrijven gelegen in Venlo-Tegelen (10) en Blerick (11).

4. De resultaten

De resultaten van het onderzoek zijn weergegeven in de bijlagen 1 t/m 4 van dit rapport. In bijlage 1 zijn resp. het grondgebruik en de arbeidsbezetting gemiddeld per bedrijf weergegeven. Bijlage 2 geeft - eveneens gemiddeld per bedrijf - een beeld van de kosten, de opbrengsten en het netto-overschot en bevat kengetallen door middel waarvan de rentabiliteit en het inkomen tot uitdrukking zijn gebracht.

De gegevens van de bijlagen 1 en 2 zijn in tabel 1 samengevat.

Tabel 1

SAMENVATTING VAN DE VOORLOPIG BEREKENDE RESULTATEN OVER 1961 GEMIDDELD PER BEDRIJF

	Alle bedrijven	Glas- bedrijven	Opengronds/ glas- bedrijven	Opengronds- bedrijven	Opengrondsbedrijven	
					Venlo en Tegelen	Blerick
Aantal bedrijven	64	22	21	21	10	11
Aantal bedrijven in %	100	34	33	33	16	17
Omzet in %	100	52	29	19	9	10
Staannd glas are	27	49	26	5	5	4
Rolbak (dubb. oppervl.) "	3	1	3	6	9	3
Tuinbouw open grond "	177	112	189	233	192	271
Arbeidsbezetting (manjaren)	2,08	2,39	2,04	1,80	1,76	1,84
Gem. geïnvesteerd vermogen	83000	121000	74000	53000	43000	63000
Idem per manjaar arb. bezetting	40000	51000	36000	30000	24000	34000
Opbrengsten	27900	41500	24400	17200	15800	18400
Kosten	26800	37500	24300	18100	16100	19800
Netto-overschot	1100	4000	100	7900	7300	71400
Netto-overschot:						
per f.100,- kosten	4	11	0	7,5	2	7
per f.100,- gemiddeld geïnvesteerd vermogen	1	3	0	2	1	2
per manjaar arb. bezetting	550	1690	50	470	150	750
Arbeidsinkomen per manjaar	6000	7100	5500	5000	5400	4700
Arbeidsinkomen v.d. ondern.	7400	10300	6200	5300	5500	5000
Ondernemersinkomen	8900	12400	7400	6600	6300	6900

% - minus

5. De spreiding van de gemiddelde rentabiliteit

In bijlage 3 is de spreiding van de rentabiliteit per bedrijf - voorgesteld door het netto-overschot per f.100,- kosten - grafisch weergegeven.

In tabel 2 is deze spreiding voor elk van de onderscheiden groepen van bedrijven samengevat.

Tabel 2

SPREIDING VAN HET NETTO-OVERSCHOT PER f. 100,- KOSTEN
(aantal bedrijven verlies- of winstgevend)

Percentage van de kosten	Alle bedrijven	Glas-bedrijven	Opengronds/ glas-bedrijven	Opengronds-bedrijven	Opengrondsbedrijven	
					Venlo en Tegelen	Blerick
Negatief						
meer dan 40	1	-	-	1	-	1
40 - 20	10	3	3	4	3	1
20 - 0	21	6	10	5	1	4
Totaal verliesgevend	32	9	13	10	4	6
Positief						
0 - 20	18	4	6	8	4	4
20 - 40	14	9	2	3	2	1
40 - 60	-	-	-	-	-	-
Totaal winstgevend	32	13	8	11	6	5

6. De spreiding van het ondernemersinkomen

Voor de samenstelling van het inkomen dat gemiddeld per ondernemer uit het bedrijf werd verkregen, raadplege men bijlage 4.

De spreiding van het ondernemersinkomen is in tabel 3 tot uitdrukking gebracht.

Tabel 3

SPREIDING VAN HET ONDERNEMERSINKOMEN
(aantal ondernemers per inkomensklasse)

Inkomensklassen	%	Alle bedrijven	Glas-bedrijven	Opengronds/ glas-bedrijven	Opengronds-bedrijven	Opengrondsbedrijven	
						Venlo en Tegelen	Blerick
minder dan f. 2500,-	(10)	7	3	-	4	3	1
f. 2500,- - f. 5000,-	(12)	9	2	5	2	1	1
f. 5000,- - f. 7500,-	(25)	18	2	10	6	3	3
f. 7500,- - f. 10000,-	(16)	12	3	5	4	1	3
f. 10000,- - f. 15000,-	(26)	19	9	4	6	3	3
f. 15000,- - f. 25000,-	(8)	6	5	1	-	-	-
meer dan f. 25000,-	(3)	2	2	-	-	-	-
		100	73	26	25	22	11

7. Vergelijking met voorgaande jaren

Een indruk van de ontwikkeling van de tuinbouw te Venlo e.o. in de jaren 1956 t/m 1961 kan aan tabel 4 worden ontleend.

Bij deze vergelijking dient rekening te worden gehouden met het feit, dat de door de afdeling Tuinbouw van het L.E.I. toegepaste afschrijvingspercentages in 1959 zijn herzien. Deze wijziging leidde tot een verhoging van de kosten met gemiddeld 1%.

Tabel 4

VERGELIJKING PERIODE 1956 T/M 1961
(gemiddeld per bedrijf)

	1956	1957	1958	1959	1960	1961
					(voorl. cijfers)	
Oppervlakte verwarmd staand glas are	2	3	4	5	7	9
Oppervlakte onverwarmd staand glas "	11	12	13	14	15	18
Oppervlakte rolbak (dubb. oppervl.) "	2	2	3	3	4	3
Oppervlakte platglas "	1	1	1	1	1	1
Oppervlakte tuinbouw open grond "	190	190	190	182	176	177
Totale opbrengsten	16600	19000	19400	22500	24300	27900
Totale kosten	15200	16800	18400	20300	23100	26800
Netto-overschot	1400	2200	1000	2200	1200	1100
Netto-overschot per f.100,- kosten	9	13	5	11	5	4
Arbeidsinkomen per manjaar	4500	5200	4800	5800	5700	6000
Arbeidsinkomen van de ondernemer	5900	7000	6000	7400	7000	7400
Ondernemersinkomen	7100	8200	7100	8400	8400	8900

GRONDGEBRUIK EN ARBEIDSBEEZETTING OVER 1961

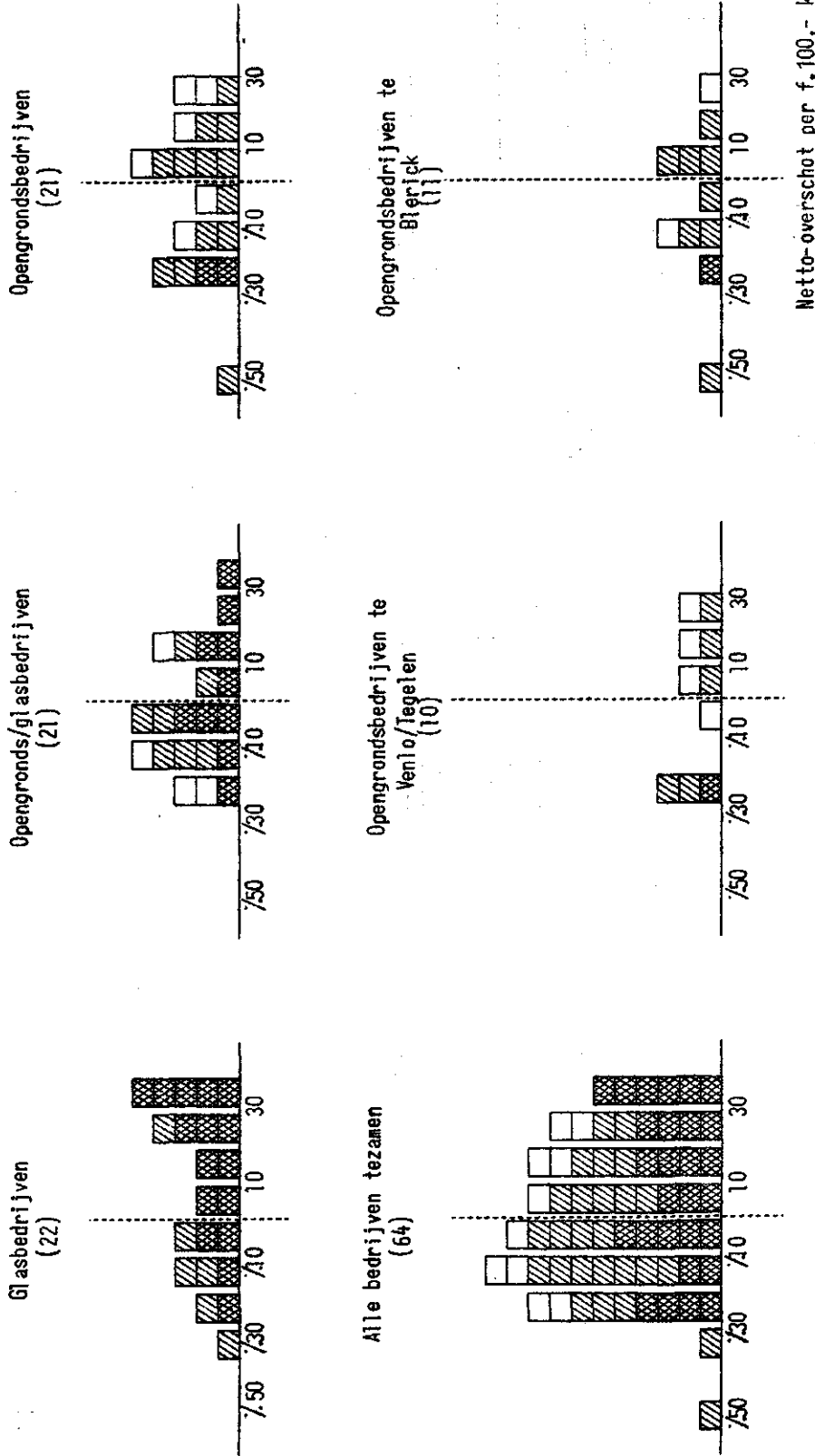
Gemiddeld per bedrijf

	Gemiddeld per bedrijf				Opengrondsbedrijven		Opengrondsbedrijven	
	Alle bedrijven	Glas-bedrijven	Opengronds-glas-bedrijven	Opengronds-bedrijven	Venlo en Tegelen	Blerick		
Aantal bedrijven	64	22	21	21	10	11		
Aantal bedrijven in %	100	34	33	33	16	17		
Tuinbouw onder glas	are	are	are	are	are	are		
warenhuis/kas verwarmd	9	24	4	-	-	-		
" onverwarmd	18	25	22	5	5	4		
rolbak (dubb. oppervlakte)	3	1	3	6	9	3		
platglas	1	1	1	1	1	2		
Opengrondstuinbouw	177	112	189	233	192	271		
Totaal tuinbouw	208	163	219	245	207	280		
Landbouw en veeteelt	14	5	10	29	3	53		
Verhuurd	8	11	7	6	4	8		
Dennebos en braakland	13	5	11	21	2	38		
Erf, blijvende paden enz.	20	18	14	28	13	41		
Totale kadastrale oppervlakte	263	202	261	329	229	420		
Aantal ondernemers per bedrijf	1,14	1,18	1,19	1,05	1,10	1,00		
Arbeid van de ondernemer(s) in manjaren	1,21	1,36	1,22	1,06	1,06	1,06		
Arbeid van gezinsleden	0,61	0,53	0,65	0,66	0,62	0,69		
Arbeid van vast personeel	0,12	0,31	0,03	-	-	-		
Arbeid van los personeel	0,14	0,19	0,14	0,08	0,08	0,09		
Totale arbeidsbezetting	2,08	2,39	2,04	1,80	1,76	1,84		
Arbeid door ondernemer en gezin in %	87	79	92	95	96	95		

SPREIDING VAN HET NETTO-OVERSCHOT PER f. 100,- KOSTEN
(elk vakje stelt een bedrijf voor)

- Kosten minder dan f. 15.000,- per bedrijf
- ▨ Kosten f. 15.000,- - f. 25.000,- per bedrijf
- ▩ Kosten meer dan f. 25.000,- per bedrijf

INKOMEN UIT HET BEDRIJF OVER 1961
(voorlopige cijfers, gemiddeld per ondernemer)

	Alle bedrijven	Glas- bedrijven	Opengronds/ glas- bedrijven	Opengronds- bedrijven	Opengrondsbedrijven te	
					Venlo en Tegelen	Blerick
Aantal bedrijven	64	22	21	21	10	11
Aantal ondernemers	73	26	25	22	11	11
Netto-overschot	1000	3400	100	4800	4300	41400
Handenarbeid ondernemer	6400	6900	6100	6100	5800	6400
Arbeidsinkomen van de ondernemer	7400	10300	6200	5300	5500	5000
Rente meer berekend dan betaald	1500	2100	1200	1300	800	1900
Ondernemersinkomen	8900	12400	7400	6600	6300	6900
Handenarbeid gezinsleden	2600	2200	2600	3000	2800	3200
Gezinsinkomen uit bedrijf	11500	14600	10000	9600	9100	10100

4 = minus

ALGEMENE TOELICHTING

A. Begrippen en kengetallen

1. Het netto-overschot

Het economische resultaat wordt tot uitdrukking gebracht door middel van het begrip netto-overschot. Het wordt gevormd door het verschil tussen de opbrengsten en de kosten. De wijze van berekening van opbrengsten en kosten is elders in deze bijlage toegelicht.

Op deze plaats volstaan wij met te vermelden, dat in de kosten geen bedrag is opgenomen als vergoeding voor de functie van leiding en toezicht van de ondernemer. Daar deze kostenelementen derhalve nog in het netto-overschot aanwezig zijn, mag dit laatste niet zonder meer worden aangezien voor de bedrijfseconomische winst.

Netto-overschot gemiddeld per bedrijf

De kosten, de opbrengsten en het netto-overschot zijn voor elke onderscheiden groep van bedrijven in een gemiddeld bedrag per bedrijf weergegeven. Behalve in absolute bedragen per bedrijf is het netto-overschot - ten behoeve van de vergelijkbaarheid met andere typen en takken van bedrijf - vervolgens door middel van de volgende verhoudingsgetallen tot uitdrukking gebracht.

Netto-overschot per f.100,- kosten

Dit kengetal is berekend door het totale netto-overschot per groep van bedrijven te delen door 1% van de kosten van die bedrijven (gewogen gemiddelde).

Netto-overschot per eenheid produktiefactor

Het netto-overschot is vervolgens in principe betrokken op de produktiefactoren kapitaal, arbeid en grond, factoren uit welke samenwerking het resultaat in feite is ontstaan.

Daar de vraag, in welke mate de produktiefactoren tot het bereiken van het resultaat hebben bijgedragen - door de onoplosbaarheid van dit probleem - niet kan worden beantwoord, is het netto-overschot - voor zover mogelijk - ten volle met elk van de genoemde produktiefactoren in verband gebracht. Het netto-overschot is bij deze voorstellingswijze derhalve beurtelings aan één produktiefactor toegerekend. In dit verband onderscheiden wij de volgende kengetallen:

a. Netto-overschot per f.100,- gemiddeld geïnvesteerd vermogen

Met "gemiddeld geïnvesteerd vermogen" is bedoeld het vermogen dat - op basis van de huidige bedrijfsgrootte en prijzen van de produktiemiddelen - tijdens de levensduur van het bedrijf gemiddeld is geïnvesteerd. Het is bepaald door optelling van:

1. de verkoopwaarde van de grond;
2. 60% van de vervangingswaarde van de slijtende duurzame produktie-middelen;
3. de normale behoefte aan vlottende middelen.

Daar de berekening op een vrij grove taxatie berust, wordt hierdoor meer de orde van grootte dan de absolute juistheid aangegeven.

b. Netto-overschot per manjaar arbeidsbezetting

Voor de berekening van dit kengetal is het netto-overschot gedeeld door de - tot volwaardige arbeidskrachten herleide en in manjaren uitgedrukte - arbeidsbezetting.

c. Netto-overschot per are grondoppervlakte

Voor de berekening van dit kengetal zouden de open grond en de grond onder glas onder één noemer dienen te worden gebracht. Het was in het kader van deze voorlopige begijfering niet mogelijk de daarvoor benodigde wegingsfactoren te berekenen.

2. Het inkomen

Het arbeidsinkomen per manjaar

Van het inkomen per produktiefactor is alleen het arbeidsinkomen - per manjaar arbeidsbezetting - tot uitdrukking gebracht.

Onder het arbeidsinkomen is verstaan het bedrag dat door hen, die arbeid in het bedrijf hebben verricht, tezamen als inkomen is genoten. Het is berekend door het netto-overschot te vermeerderen met het bedrag dat als kosten van arbeid is opgenomen. Na deling van dit inkomen door het aantal - tot volwaardige arbeidskrachten herleide - manjaren wordt het bedrag gevonden dat gemiddeld per manjaar als inkomen werd verkregen.

Het inkomen van de ondernemer

Voorts is berekend, welk bedrag uit de bedrijfsexploitatie aan de ondernemer ten deel viel. In de eerste plaats betreft dit de vergoeding die, bij de berekening van het netto-overschot, in de kosten is gecalculceerd voor de handenarbeid die door de ondernemer persoonlijk in het bedrijf is verricht. Voegen wij dit bedrag toe aan het netto-overschot, dan ontstaat het bedrag dat als arbeidsinkomen van de ondernemer is aangeduid.

De kosten bevatten voorts een rentevergoeding voor het vermogen dat in het bedrijf is geïnvesteerd. Voor zover het bedrag van deze vergoeding hoger is dan het bedrag dat door de ondernemer aan rente voor geleende gelden is betaald, vormt het verschil daarvan eveneens een bestanddeel van het inkomen van de ondernemer.

Bij toevoeging van laatstgenoemd inkomensbestanddeel aan het arbeidsinkomen van de ondernemer wordt het bedrag verkregen dat met ondernemersinkomen is aangeduid.

Tenslotte is ook het gezinsinkomen van de ondernemer voor zover uit het bedrijf verkregen in bijlage 4 tot uitdrukking gebracht. Dit bedrag betreft het ondernemersinkomen, verhoogd met het - als kosten gecalculeerde - bedrag voor de handenarbeid welke door gezinsleden in het bedrijf is verricht.

B. De wijze van berekening

1. De kosten

a. De gewaardeerde kosten

De bedrijfsresultaten zijn bepaald volgens de bij het L.E.I. gebruikelijke methode. Deze houdt in, dat de berekening van rente en afschrijving van de duurzame produktiemiddelen is gebaseerd op de vervangingswaarde en dat kosten, welke niet tevens uitgaven zijn (handenarbeid van de ondernemer en zijn gezin, rente van eigen vermogen e.d.) zijn gewaardeerd.

Voor deze kostenwaardering zijn de benodigde gegevens op het bedrijf verzameld.

Rente en afschrijving

De berekening van de rente had plaats op basis van 4% over het eerder in deze bijlage omschreven gemiddeld in het bedrijf vastgelegde vermogen.

De afschrijvingen zijn berekend op grond van bij het L.E.I. bestaande inzichten met betrekking tot de economische levensduur van de onderscheiden duurzame produktiemiddelen.

Arbeid van ondernemer en gezinsleden

Als vergoeding voor de arbeid, welke door de ondernemer en zijn gezinsleden is verricht, is alleen de handenarbeid in rekening gebracht. Voor een waardering van de kosten, welke voor leiding en toezicht door de ondernemer waren in te calculeren, ontbreken nl. de daartoe benodigde normatieve gegevens.

De kosten van de handenarbeid zijn berekend op basis van een taxatie van de door de ondernemer en zijn gezinsleden verrichte hoeveelheid handenarbeid. Deze arbeid is gewaardeerd overeenkomstig het loon (inclusief sociale lasten) volgens de collectieve arbeidsovereenkomst voor volwassen mannelijke en vrouwelijke arbeiders en jeugdigen, met dien verstande dat voor overuren geen toeslag op het normale uurtarief is toegepast. Op grond van deze C.A.O. is voor de ondernemer o.a. een diplomatoeslag ingecalculeerd.

b. De betaalde kosten

De betaalde kosten over 1961 waren ten tijde van het onderzoek nog niet bekend. Deze moesten derhalve worden begroot. Voor deze begroting is gebruik gemaakt van taxaties welke in overleg met de deelnemers aan het onderzoek zijn verricht. Met inachtneming van eventuele veranderingen in de productiecapaciteit zijn de betaalde kosten overigens getoetst aan de opgaven, welke ter zake van de betaalde kosten over 1960 en vorige jaren van de administratiekantoren van de deelnemende bedrijven zijn ontvangen.

2. De opbrengsten

De verkopen geschiedden grotendeels via de plaatselijke veilingen, welke veilingen ons desgevraagd een opgave verstrekten van de netto-veilingomzet per deelnemer. Dit was mogelijk dank zij de machtiging die voor dit doel door de tuinders was verleend.

De opbrengsten die niet via de veiling werden verkregen zijn, in samenwerking met de deelnemers, geschat tijdens het bezoek dat aan het eind van 1961 aan de bedrijven werd gebracht.

De weergegeven resultaten hebben, in overeenstemming met het boekingstijdvak van de administratiekantoren, uitsluitend betrekking op het kalenderjaar 1961. Dit kalenderjaar valt voor de berekening van de kosten en de opbrengsten van de meeste produkten in dit gebied praktisch samen met het teeltjaar.